

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Elatis

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [it](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Swipe to change

Elatis**Itaalia****itaalia keel****1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?**

Itaalia õigussüsteemis kasutatakse ülalpidamiskohustuse tähistamiseks erinevaid nimetusi ning kohaldatakse erinevaid tingimusi ja summasid olenevalt ülalpidamiskohustuslase ja ülalpidamist saama õigustatud isiku vahelistest suhtest.

Terminiga *obbligazione alimentare* tähistatakse materiaalse abi osutamist isikule, kes ei suuda end ise ülal pidada. Seda abi peavad andma teatavad seaduses sätestatud isikud tulenevalt nende kohustusest olla perekonnaga solidaarne.

Seda laadi elatisega seotud eeskirjad on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 433 ja sellele järgnevatel artiklites. Sellist elatist tuleb maksta järgmistel juhtudel:

- ülalpidamiskohustuslase ja õigustatud isiku vahel eksisteerib konkreetne õigussuhe;
- õigustatud isik, kes ei suuda endale ise elatist teenida, kannatab puudust.

Ülalpidamiskohustuslased on järgmised isikud järgmises järjekorras:

- abikaasa;
- lapsed;
- vanemad või nende puudumise korral otsesed ülenejad sugulased;
- väimehed ja miniad;
- äiad ja ämmad;
- vennad ja õed.

Elatist peab maksma eespool esitatud järjekorra alusel lähim sugulane. Kui samal astmel on mitu isikut, jagatakse ülalpidamiskohustus nende vahel vastavalt nende rahalistele võimalustele.

Maksmisele kuuluv summa on proportsionaalne elatist taotleva isiku vajadustega ja mis tahes ülalpidamiskohustuslase rahaliste võimalustega. Seda liiki elatise summa ei tohiks siiski ületada summat, mis on vajalik puudustkannatava isiku põhivajaduste rahuldamiseks, võttes arvesse tema sotsiaalset staatust.

Terminiga *assegno di mantenimento* tähistatakse rahalist abi, mida üks abikaasa osutab teisele lahusele või lahutuse korral. Sellise abi eesmärk on tagada abi saajale abielu ajal valitsenud elatustaseme säilitamine. *Assegno di mantenimento* puhul ei ole tingimuseks, et elatise saaja peab puudust kannatama, ning sellist elatist võib taotleda isegi juhul, kui elatise saaja töötab. Sellest võidakse loobuda ja see võidakse asendada ühekordse maksega.

Kuna seda liiki elatise maksmise eesmärk on tagada, et abikaasal säiliks lahuselule eelnenud elatustase, on selle elatise summa tavaliselt suurem kui *assegno alimentare* puhul. Samas *assegno di mantenimento*'t ei maksta abikaasale, keda peetakse lahuselul sündi olevaks.

Termin *assegno di mantenimento* viitab ka rahalisele toetusele, mida vanemad peavad maksma oma lastele, kui vanemad alustavad lahusele või lahutavad. Lastel on õigus saada vanematelt elatist proportsionaalselt nende vahenditega ja vastavalt nende võimele käia tööl või töötada kodus. Lahusele või lahutuse korral näeb kohus ette korrapärase elatise maksmise ning teeb otsuse summa kohta vastavalt lapse vajadustele, lapse elatustasemele mõlema vanemaga koos elamise ajal, kummagi vanemaga koos veedetud ajale, kummagi vanema rahalistele vahenditele ning kummagi vanema poolt tehtavate majapidamistööde ja pakutava hoolitsuse finantsväärtusele.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Kuni laste täisealiseks saamiseni on neil õigus saada vanematelt elatist proportsionaalselt nende vahenditega ja vastavalt nende võimele käia tööl või töötada kodus. Lahusele või lahutuse korral näeb kohus ette korrapärase elatise maksmise (vt eelmine punkt).

Kui laps on saanud täisealiseks, kuid ei ole veel rahaliselt sõltumatu, võib kohtunik näha ette, et üks vanem peab või mõlemad vanemad peavad maksma – tavaliselt otse lapsele – korrapärase elatist. Kui rahaliselt sõltumatuks saanud täisealine laps kogeb taas rahalisi raskusi, peavad vanemad maksma ainult elatist, mille kohta kasutatakse terminit *obbligazione alimentare*.

Kui täisealiseks saanud lapsel on raske puue, kohaldatakse tema suhtes alaealisi lapsi käsitlevaid eeskirju.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Elatise (*aliment*) saamiseks peab isik esitama elukohajärgsele kohtule hagiavalduse (*atto di citazione*), lisades avaldusele mis tahes dokumentaalsed tõendid selle kohta, et ta vajab abi.

Pärast menetluse alustamist on võimalik taotleda, et enne lõpliku kohtuotsuse tegemist väljastaks kohus esialgse elatismääruse.

Lapsele või abikaasale elatise maksmist võib taotleda eraldi menetluse raames või lahusele või abielu lahutamist käsitleva menetluse raames. Kohus võib teha elatise määramise otsuse ka esimese kohtuistungil ajal.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?**5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?**

Vastavalt määrusele (EÜ) nr 4/2009 on liikmesriikide ülalpidamiskohustustega seotud asjades pädev järgmine kohus:

- a) kostja alalise elukoha järgne kohus või
- b) ülalpidamist saama õigustatud isiku alalise elukoha järgne kohus või
- c) kohus, mis vastavalt siseriiklikule õigusele on pädev läbi viima menetlusi, mis käsitlevad isiku staatust, kui elatise seotud küsimus kaasneb nende menetlustega, välja arvatud juhul, kui see pädevus põhineb pelgalt ühe menetlusosalise kodakondsusel, või
- d) kohus, mis vastavalt siseriiklikule õigusele on pädev läbi viima menetlusi, mis käsitlevad vanema hooldusõigust, kui elatise seotud küsimus kaasneb nende menetlustega, välja arvatud juhul, kui see pädevus põhineb pelgalt ühe menetlusosalise kodakondsusel.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Ülalpidamisküsimustega seotud menetluse algatamise dokumendid tuleb esitada selle advokaadi kaudu, kes esindab menetlusosalist kohtus.

Advokaadi kasutamine ei ole vajalik, kui elatist käsitlev otsus lisatakse lahusele alustavate abikaasade vahelisse kokkuleppesse. Sel juhul esitatakse kokkulepe kohtule, kes selle läbi vaatab ja heaks kiidab.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Isik, kes annab asja tsiviilkohtule menetlemiseks, peab tasuma registreerimistasu (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Selle tasu suurus sõltub kohtuasja liigist ja nõude suurusest. Registreerimistasu tuleb tasuda ka kohtu tehtud määruste korral.

Samas ei tule neid registreerimistasusid maksta juhul, kui kohtuasi on seotud elatise maksmisega lastele.

Menetlusosalised peavad tasuma neid kohtus esindavate advokaatide tasud.

Isik, kellel puuduvad piisavad vahendid, võib paluda, et talle määrataks tasuta advokaat; sel juhul maksab advokaaditasud riik (õigusabi).

Selleks et hagejal oleks õigus saada õigusabi, ei tohi tema aastane maksustatav sissetulek olla suurem kui 10 766,33 eurot. Kui asjaomane isik elab koos abikaasa või teiste perekonnaliikmetega, võetakse aastase kogusissetuleku arvutamisel arvesse kõigi perekonnaliikmete, sealhulgas hageja sissetulek. Sel juhul suurendatakse õigusabi saamiseks ette nähtud maksimaalse sissetuleku summat 1 032,91 eurot iga perekonnaliikme kohta, kellega hageja koos elab.

Õigusabitaotlus esitatakse selle kohtu tööpiirkonnas asuvale advokatuurile (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*), kes on pädev asja menetlema. Taotlus tuleb esitada advokatuuri haldusbüroos ja advokatuuri veebisaidil kättesaadaval vormil ning taotlusele tuleb lisada vormil märgitud dokumendid.

Taotluses tuleb esitada nõude alused ja õiguslik alus ning taotlusele tuleb lisada dokumentaalsed tõendid. Advokatuur ei rahulda õigusabitaotlust, kui kohtule esitatud nõue on ilmselgelt alusetu.

Kui advokatuur otsustab õigusabitaotluse rahuldada, võib asjaomane isik valida volitatud advokaatide nimekirjast advokaadi, kes hakkab talle õigusabi osutama. Mõned advokatuurid otsustavad ise, milline advokaat asjaga tegelema hakkab.

Õigusabitaotluse võib esitada menetluse mis tahes etapis ja mis tahes kohtuastmes ning taotluse rahuldamise korral antakse õigusabi ka järgnevates kohtuastmetes, tingimusel et isikul ei ole jätkuvalt piisavaid vahendeid.

Kui õigusabitaotlus lükatakse tagasi, võib asjaomane isik esitada selle taotluse uuesti kohtule, kes on pädev asja menetlema.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Kohtumäärus, millega määratakse kindlaks ja mõistetakse välja maksmisele kuuluv elatissumma, on täitmisele pööratav kohtuotsus ning kujutab endast seega täitedokumenti.

Kohtumäärusega, milles tunnistatakse õigust saada elatist, pannakse ülalpidamiskohustuslasele kohustus maksta õigustatud isikule selline summa, mis on vajalik tema põhivajaduste rahuldamiseks (toit, eluasemekulud, rõivastega seotud kulud ning inimväärse elu elamiseks vajalike minimaalsete kaupade ja teenustega seotud kulud). Maksmisele kuuluva elatissumma kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma ka ülalpidamiskohustuslase rahalisi võimalusi. Lahus elavale abikaasale makstava elatise summa kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma ka abikaasade abieluaegset elatusaset.

Alaalistele lastele või täisealistele, kuid rahaliselt veel vanematest sõltuvatele lastele makstava elatise summa kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma nende hariduse omandamisega seotud vajadusi.

Elatise summat kohandatakse automaatselt vastavalt ISTATi indeksitele või mis tahes muudele näitajatele, milles pooled on kokku leppinud või mis on ette nähtud kohtumääruses.

Makstavat elatise summat võidakse hiljem muuta, kui ülalpidamist saama õigustatud isik või ülalpidamiskohustuslane esitab selleks avalduse pädevale kohtule, kelleks on tavaliselt algse määruse teinud kohus.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Kohus näeb ette maksmise korra.

Lahusele korral võib kohus määrata, et kolmas isik, kes peab tasuma ülalpidamiskohustuslasele (sealhulgas korrapäraselt) teatavad summad (nt tööandja), peab maksuma osa rahast otse lahus elavale abikaasale.

Elatist tuleb maksta õigustatud isikule.

Alaalistele lastele ette nähtud elatist makstakse tavaliselt sellele abikaasale, kellel on lapse isikuhooldusõigus.

Kohtu poolt täisealistele, kuid rahaliselt veel vanematest sõltuvatele lastele välja mõistetud elatist makstakse otse neile lastele.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamiskohustuslane ei maksa elatist vabatahtlikult, võib ülalpidamist saama õigustatud isik kasutada tavapäraseid finantskohustuste täitmisele pööramise vahendeid.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Elatise saamise õigus ei aegu. Mis tahes üksikute osamaksete suhtes, mille tasumise tähtaeg on saabunud, kuid mida ära ei maksta, kohaldatakse viieaastast aegumistähtaega (tsiviilseadustiku artikli 2948 lõige 2). Lisaks peatatakse aegumistähtaja arvestamine abikaasade vahel ja nende isikute vahel, kes teostavad vanemlikku vastutust ülalpidamist saama õigustatud isikute suhtes.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Itaalias ei ole sellist organisatsiooni või asutust, mis saab aidata ülalpidamist saama õigustatud isikutel elatist sisse nõuda. Ülalpidamist saama õigustatud isik peab kas ise – kui ta on täisealine – või oma seadusliku esindaja kaudu – kui ta on alla 18aastane – esitama advokaadi abil pädevale kohtule avalduse.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Ei.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõrvalise muu liikmesriigi ametiasutustelt või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Isik, kellel on õigus saada elatismakseid teises riigis elavalt isikult, võib saada abi Itaalia keskasutuselt. Määruse (EÜ) nr 4/2009 VII peatükis sätestatud koostöösüsteemi kasutades peab ta esitama avalduse tema elatise saamise õigust tunnistava otsuse tunnustamiseks, täidetavaks tunnistamiseks ja täitmisele pööramiseks selle liikmesriigi keskasutuse kaudu, kus on ülalpidamiskohustuslase alaline elukoht.

Justiitsministeeriumi alaalistele asjade osakond (*Ministero della Giustizia - Dipartimento per la Giustizia Minorile*) on Itaalia keskasutus, kellele on määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 49 alusel tehtud ülesandeks sisse nõuda elatise summad piiriüleste vaidluste korral Euroopa õigusruumis.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Itaalia keskasutusega on võimalik ühendust võtta järgmisel aadressil:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile

Via Damiano Chiesa 23

00136 Rome

Tel: +39 6 6818 8325

Faks: +39 6 6880 8085

E-post: acitalia0409.dgm@giustizia.it

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik elab välisriigis ja soovib Itaalias täitmisele pöörata otsuse, millega tunnistatakse tema õigust elatisele, võib ta paluda abi oma elukohajärgse liikmesriigi keskasutuselt ning esitada selle asutuse kaudu taotluse kooskõlas artikliga 56, kasutades määruse (EÜ) nr 4/2009 VII peatükiga ette nähtud koostöösüsteemi.

Seega ei saa taotlust saata otse Itaalia keskasutusele või muudele Itaalia ametiasutustele või eraõiguslikele organisatsioonidele.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitsse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Õiguskaitsse kättesaadavuse tagamiseks piiriüleste juhtumite korral kohaldatakse vahetult määruse (EÜ) nr 4/2009 V peatükiga ette nähtud korda.

Lühidalt tähendab see, et elatisega seotud taotluste puhul, mis esitatakse VII peatükis kirjeldatud süsteemi kasutades ja mis tulenevad põlvnemissuhtest, kasutatakse järgmist menetlust:

- kui tegemist on asjaga, mis on seotud otsuse tunnustamise või tunnustamise ja täidetavaks tunnustamisega või liikmesriigi väljastatud või juba tunnustatud otsuse täitmisele pööramisega, ning kui elatist saama õigustatud isik on alla 21aastane, antakse õigusabi automaatselt vastavalt üldiste eeskirjadele olenemata sissetulekust või sellest, kas taotlus on põhjendatud (vt punkt 7);
- muud liiki juhtumite puhul (taotlused otsuse saamiseks või muutmiseks), kus taotlus on seotud alla 21aastase isikuga, tuleb õigusabi andmiseks hinnata taotluse põhjendatust, kuid mitte isiku sissetulekut;
- kui taotluse esitaja on vanem kui 21aastane, võib ta saada Itaalia õigusnormide kohaselt õigusabi juhul, kui tema puhul on täidetud tavapärased sissetulekuga seotud tingimused ja kui tema avaldus on põhjendatud (vt punkt 7).

Elatisega seotud taotluste puhul, mis ei tulene põlvnemissuhtest (s.t taotluste puhul, mille on esitanud abikaasa või mõni muu isik, kes on ülalpidamist saama õigustatud isikuga suguluses või tema hõimlane), antakse õigusabi Itaalia õigusnormide kohaselt juhul, kui on täidetud tavapärased sissetulekule esitatavad tingimused ja taotlus on hästi põhjendatud.

Kõigil juhtudel kohaldatakse järjepidevuse kriteeriumi: taotlejal, kes sai täies ulatuses või osaliselt õigusabi päritoluliikmesriigis, on õigus saada õigusabi Itaalia kohtutele otsuse tunnustamiseks, täidetavaks tunnustamiseks või täitmisele pööramiseks esitatud kohtuasjade puhul.

Kui eespool märgitud tingimused on täidetud, saadab Itaalia keskasutus õigusabitaotluse asjaomasele advokatuurile koos mis tahes vajalike dokumentidega, mille taotleja on esitanud.

Advokaatur teeb eespool selgitatud kriteeriumide põhjal otsuse selle kohta, kas õigusabi tuleks anda.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Itaalia keskasutus kasutab järgmisi meetodeid VII peatüki kohaldamise raames esitatud koostöötaotluste menetlemiseks:

– julgustab sõbralikule lahendusele jõudmist, kutsudes ülalpidamiskohustuslast üles täitma oma ülalpidamiskohustust vabatahtlikult;

– palub ülalpidamiskohustuslastel ühendust võtta keskasutusega, et kokku leppida asja lahendamise menetluses;

– teeb kindlaks ülalpidamiskohustuslaste asukohta Itaalia kohalike omavalitsusüksuste riikliku registri (*Indice nazionale dei comuni italiani*) kaudu ja vanglate ameti andmebaasi (*Amministrazione penitenziaria*) kaudu või kohalike rahvastikuregistri büroodega ühendust võttes;

– kogub teavet ülalpidamiskohustuslaste sissetuleku ja varade kohta maksupolitsei (*polizia tributaria*) abil;

– hõlbustab koostöös kohtuasutustega dokumentide hankimist, nagu on sätestatud määruse artikli 51 lõike 2 punktis g;

– hõlbustab õigusabi pakkumist, nagu on selgitatud käesoleva teabelehe punktides 7 ja 18.

Viimati uuendatud: 22/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.